

Stöd till behovsanalys

Processen om ansökan av sociala investeringsmedel från Region Gävleborg ska alltid inledas med en behovsanalys. Det här materialet syftar att vara ett stöd inför sådan behovsanalys.

Vid frågor kontakta samordnaren för sociala investeringsmedel:

www.regiongavleborg.se/socialainvesteringsmedel

regiongavleborg.se

Vad är behovet – egentligen?

- Ofta finns en ganska klar uppfattning om vilket behovet är. Behovsanalysen gör att vi tvingas titta närmre på det: granska det, söka orsaker och identifiera särskilt utsatta grupper.
- Först efter en sådan analys kan vi formulera vad det är vi vill uppnå - och hur.
- Det handlar alltså om att ta reda på vad behovet är – *egentligen* – och att göra detta *innan* vi börjar leta lösningen till behovet.

Varför en behovsanalys?

- Syftet med behovsanalysen är att säkerställa att behoven, och inte metoden, styr insatsen.
- Behovsanalysen ska styrka syfte, mål, målgrupp med den sociala investeringen.
- Det är en förutsättning för samverkan att ha en gemensam bild av vad behovet egentligen är – för att sedan skapa en gemensam bild av vad som behöver göras.

Var börjar man?

- Behov kan identifieras i lägesbeskrivningar i till exempel nationella, regionala eller lokala rapporter.
- Behov kan även identifieras utifrån erfarenheter i verksamheten: från data i de egna verksamhetssystemen, eller genom erfarenhet från de i verksamheten: exempelvis genom att rektorn på en skola påvisar en problematik - som sedan kan analyseras i verksamhetsstatistiken.

Exempel på databaser och lägesbeskrivningar:

- En länksamling till flera nationella källor finns samlat hos Sveriges Kommuner och Landsting (SKL) Uppdrag Psykisk hälsa [[länk](#)]
- SKL:s kommun- och landstingsdatabasen (KOLADA) [[länk](#)]
- Folkhälsomyndighetens folkhälsodatabas [[länk](#)]
- SCB:s statistikdatabas [[länk](#)]
- Barnombudsmannens (BO) Max18 [[länk](#)]
- Brottsförebyggandet rådet (BRÅ) [[länk](#)]
- Fakta Gävleborg [[länk](#)]
- Hälsoläget Gävleborg [[länk](#)]

Fler tips om länkar finns på
www.regiongavleborg.se/socialainvesteringsmedel

Vilka kan hjälpa till bekräfta behov?

- Externa aktörer, såsom exempelvis Socialstyrelsen, Skolinspektionen, SKL med flera, kan hjälpa till att bekräfta problem inom en kommun eller ett landsting/region genom sina datakällor och erfarenheter.
- Polismyndigheten och rättsväsendet är andra aktörer som kan ge bekräftelser om social utsatthet/socialt utanförskap bl.a.
- Närstående till målgruppen och andra inom det civila samhället är också viktiga källor till information för att identifiera förbättringsområden, till exempel genom medborgar- eller brukarundersökningar.

Vad gör man sen? Ställer sig frågan varför!

Oavsett varifrån behovet först identifierats är det viktigt att sedan *gräva djupare*: att analysera och förstå behoven.

Ett sätt att göra det är att kombinera olika informationskällor. T.ex. genom att bekräfta behovet som ses i nationella lägesrapporter med data från de egna verksamhetssystemen, eller erfarenheter från verksamma i verksamheten. Det är en fördel att kombinera kvantitativ data (statistik) med och kvalitativ data (erfarenheter, berättelser, intervjuer).

Sedan är det dags att ställa sig frågan varför? Varför ser behovet ut så här? Ställ sedan frågan igen. Och igen. Genom att gräva med hjälp av frågan varför kan ni hitta orsaker och skillnader, som ni inte ser "på ytan".

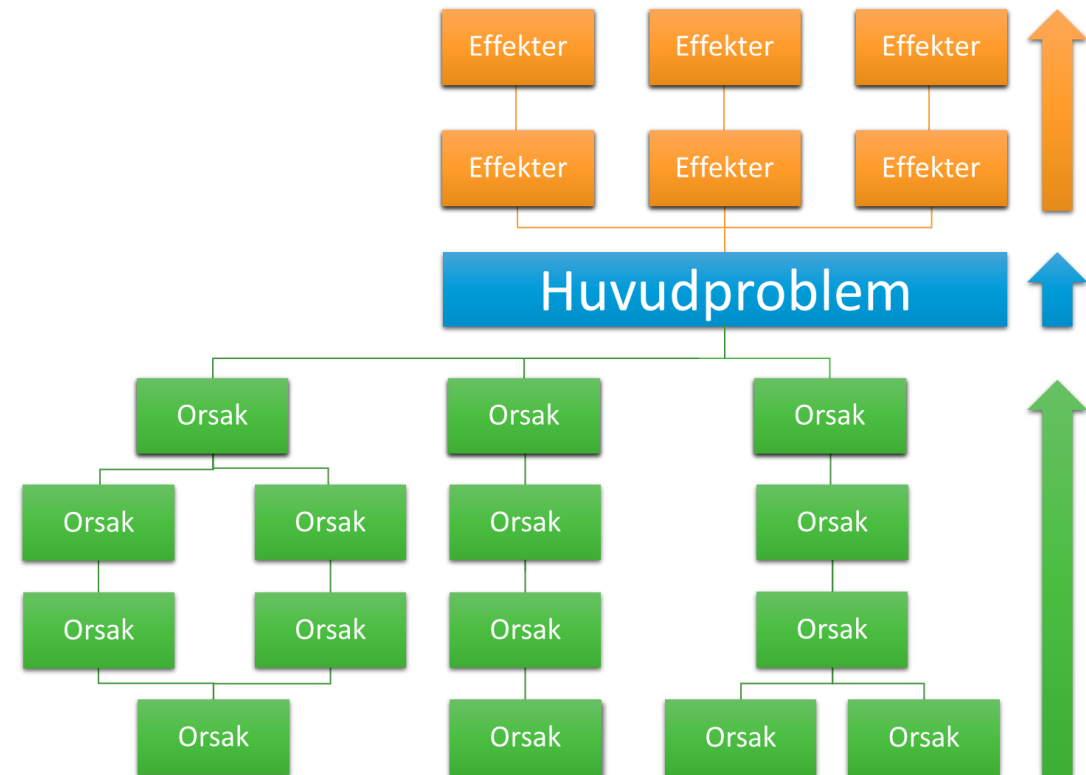
Är behovet störst hos kvinnor/män, flickor/pojkar, unga/äldre? Varför?

Är behovet störst i staden eller på landsbygden? Varför?

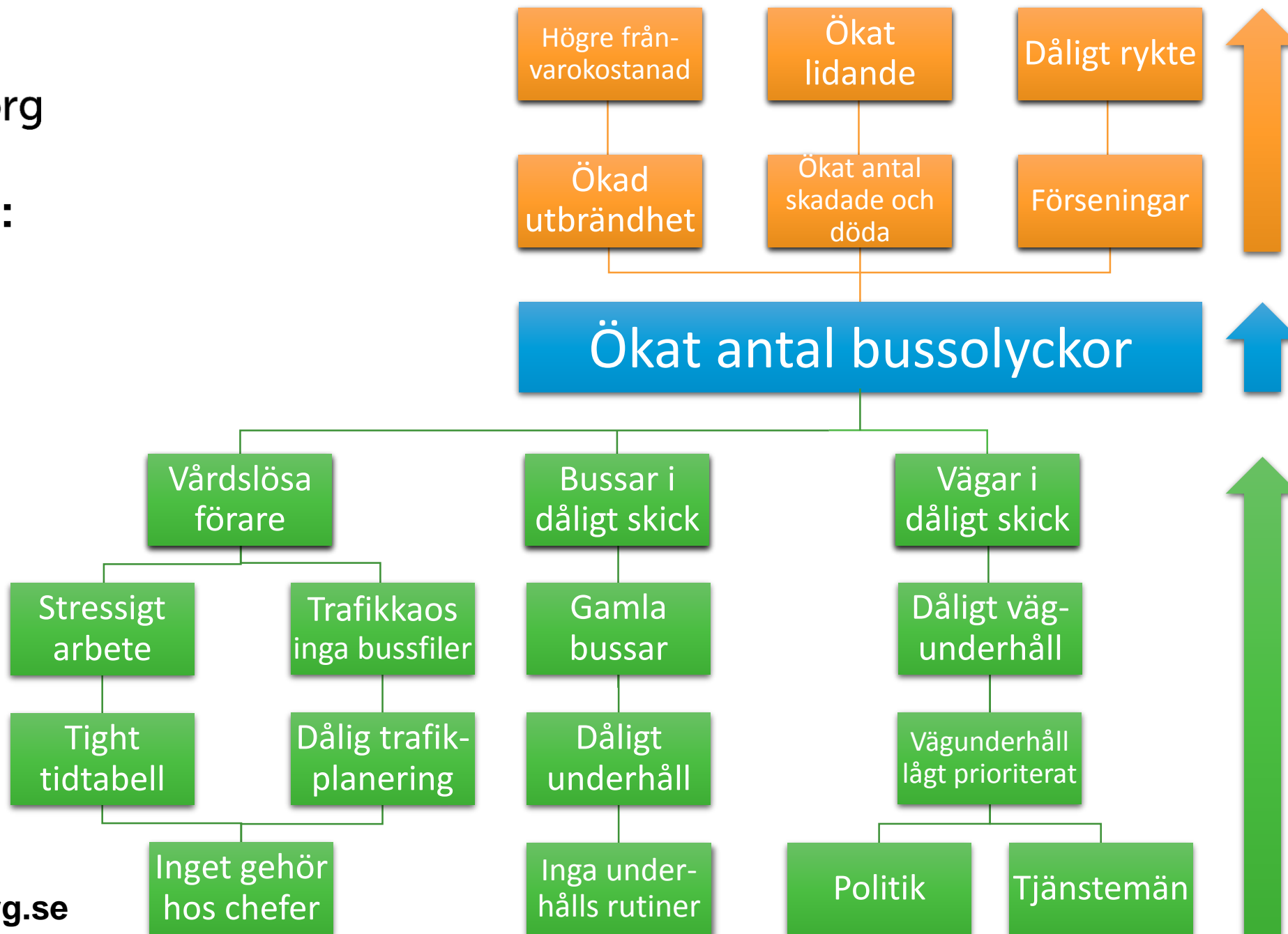
Har behovet ökat eller minskat över tid? Varför?

Orsaksträd

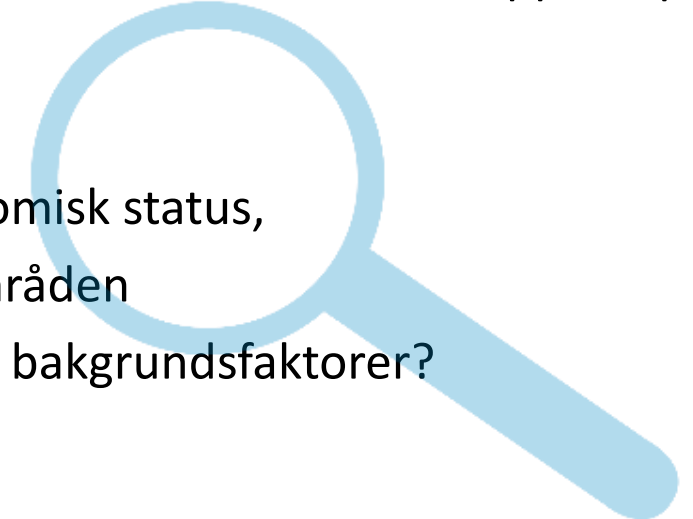
- För att gräva djupare, analysera och förstå behoven är det rekommenderat att se behovet i tre delar i sin analys: **Orsaker | Huvudproblem | Effekter**.
- Vilket är behovet? (Huvudproblemet)
- Vilka effekter ger detta behov?
- Vilka är orsakerna till behovet?
- Hur ser *statistiken* ut för dessa effekter och orsaker?
- Vilka är *erfarenheterna* av dessa effekter och orsaker?

Ett exempel:

Målgrupper och medelvärden

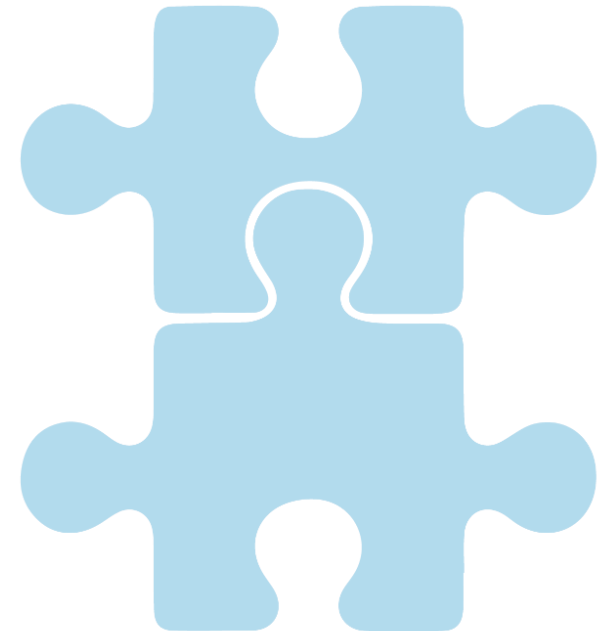
- Genom behovsanalys kan vi hitta målgrupper som är särskilt utsatta – och som kan behöva en särskild insats.
 - Statistik och data består vanligtvis av medelvärden. Medelvärdet är ofta det vanligaste värdet - men det säger inget om variationen, alltså skillnader.
 - I vissa fall kan skillnaderna vara stora – och då "gömmar sig" särskilt utsatta grupper i ett medelvärde. Därför måste vi titta på skillnader.
- Hur medelvärdet ser ut om vi delar upp det per:
 - kön,
 - ålder,
 - socioekonomisk status,
 - bostadsområden
 - eller andra bakgrundsfaktorer?
-

Sammanfattningsvis: inför ansökan om sociala investeringsmedel

Behovsanalysen ska styrka syfte, mål, målgrupp med den sociala investeringen.

Frågeställningar som behovsanalysen ska besvara:

- Vilket är behovet/problemet/risken som genom förändrat arbetssätt ska förebyggas?
- Vilka är orsakerna till behovet/problemet/risken?
- Hur har ni identifierat detta behov?
- Finns det statistik/verksamhetsdata eller annat som styrka behovet?
- Hur omfattande är behovet?
- Vad blir konsekvenserna om investeringen inte görs?

Ett exempel

Syfte

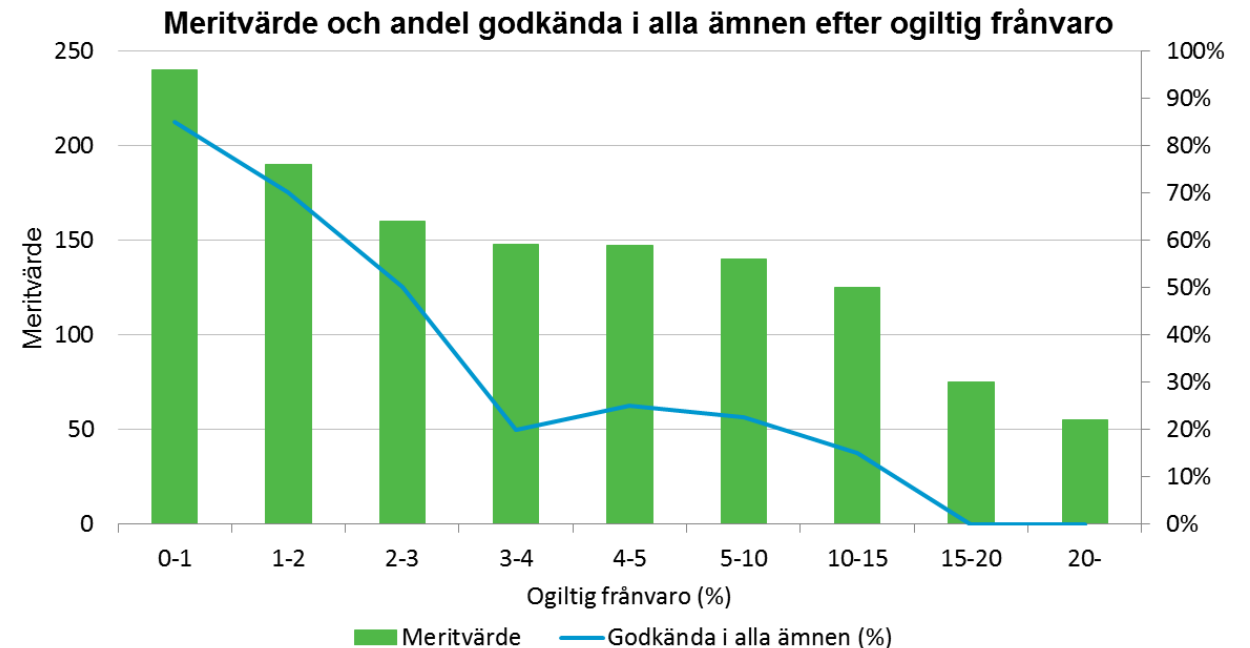
Metoden har som syfte att minska den ogiltiga frånvaron i skolan.

Motivering

Det finns ett behov att minska den ogiltiga frånvaron i skolan eftersom det tenderar att påverka meritvärde och andel individer som blir godkända i alla ämnen.

Målgrupp

Utifrån den verksamhetsstatistik som finns tillgänglig kan vi ringa in målgruppen som ska omfattas av insatsen.

Frågor eller funderingar?

Har ni frågor eller funderingar om behovsanalys?

Vill ni ha stöd i att genomföra en behovsanalys?

Tveka inte att höra av er till samordnaren för sociala investeringsmedel. Samordnaren och stödgruppen finns för att stötta er i alla steg av arbetet med sociala investeringar!

Kontaktuppgifter finns på: www.regiongavleborg.se/socialainvesteringsmedel